

Uzasadnienie
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie
z dnia 28 czerwca 2016 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Kościół w Dydni PLH180034

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust.10 ustawy zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody) oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dz. U. 2016 poz. 353).

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. z 2015 r., poz. 525) i może być przedmiotem opiniowania przez regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Kościół w Dydni PLH180034, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zatwierdzono decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny [notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669; Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33/146 z 08.02.2011]. Aktualny status prawny, powierzchnia obszaru oraz jego współrzędne geograficzne regulowane są na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny [notyfikowana jako dokument nr C (2014) 9072].

Obszar położony jest na Pogórzu Dynowskim, nad doliną niewielkiego potoku o nazwie Świnka. Obejmuje kościół pw. św. Michała Archaniola i św. Anny wraz z terenami przyległymi, służącymi nietoperzom za żerowisko. Kościół pochodzi z końca XIX wieku, jest murowany, w stylu neogotyckim, posiada dwie wieże, kryty jest blachą. Wpisany jest do Państwowego Rejestru Zabytków. Otoczenie stanowią stare wiekowe lipy i dęby, z których najgrubszy przekracza 5,5 m obwodu. Świątynia, położona na niewielkim wzniesieniu, z jednej strony sąsiaduje z ruchliwą drogą wojewódzką, z drugiej z cmentarzem parafialnym. Teren objęty granicami obszaru pokrywają głównie tereny rolnicze i lasy. Ogółem lasy zajmują blisko 60% ostoi.

Przedmiotami ochrony (wg SDF) w obszarze są 2 typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej oraz 1 gatunek zwierząt z załącznika II Dyrektywy siedliskowej. Są to:

- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*),
- 1324 Nocek duży (*Myotis myotis*).

Plan zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty – projektowanego specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Kościół w Dydni (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.). Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej. Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się 27.03.2015 r. w ramach realizacji projektu 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D *Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego PL02 Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów*, realizowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014. Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ustawy

o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono szczegółową inwentaryzację siedlisk przyrodniczych obszaru oraz oceniono stan zachowania żywej buczyny karpackiej – przedmiotu ochrony obszaru. Przeprowadzono również obserwację siedliska nocka dużego w kościele pw. św. Michała Archanioła i św. Anny w Dydni, oceniono także jego stan. Przeprowadzono również obserwacje nocnej aktywności nietoperzy w sąsiedztwie kościoła, nasłuchy detektorowe oraz odłowy nietoperzy w sieci.

W przypadku kolonii rozrodczej nocka dużego, znajdującej się niegdyś na strychu kościoła w Dydni, jako główne zagrożenie wskazano brak optymalnych warunków do jej odtworzenia. Najprawdopodobniej w chwili obecnej podstawową przyczyną braku nietoperzy na strychu i/lub w wieżach kościoła jest deficyt wlotów. Istniejące prawdopodobnie nie są dogodne. Obecność drożnych dla nietoperzy wlotów na strych jest czynnikiem bezwzględnie warunkującym obecność tych ssaków w obrębie schronienia.

Do potencjalnych zagrożeń zaliczono:

- prowadzenie prac remontowych strychów w okresie bytności kolonii rozrodczej,
- stosowanie toksycznych dla ssaków środków konserwacji drewna,
- instalacja stacji bazowych (BTS) systemów łączności bezprzewodowej,
- płoszenie nietoperzy,
- zanieczyszczenie światłem,
- usuwanie drzew z najbliższego otoczenia obiektu służącego za siedzibę kolonii rozrodczej,
- całkowitą likwidację wlotów,
- drapieżnictwo,
- stosowanie insektycydów,
- kurczenie się arealu terenów leśnych – podstawowego miejsca żerowania nietoperzy.

W przypadku siedlisk leśnych – żywej buczyny karpackiej, jako zagrożenia istniejące wskazano, na wniosek nadleśnictwa, kradzieże drewna i gradacje owadzie szkodników jodły. Zagrożenia potencjalne to: nadmierne przerzedzanie zwarcia drzewostanów, zbyt krótkie okresy odnowienia drzewostanów, niedobór obumierających drzew i martwego drewna oraz czynniki abiotyczne powodujące szkody w drzewostanie, głównie silne wiatry, okiść, przymrozki. W przypadku grądu subkontynentalnego nie określono zagrożeń – przeprowadzona inwentaryzacja nie wykazała jego obecności w obszarze. Płaty opisane wcześniej jako grąd subkontynentalny są zarówno pod względem fizjonomii jak i składu gatunkowego w pełni zbieżne z płatami opisanymi jako żywa buczyna karpacka w związku z czym wskazano na konieczność usunięcia tego siedliska z SDF.

Jako cel ochrony dla żywej buczyny karpackiej wskazano zachowanie struktury i składu gatunkowego właściwego dla siedliska oraz kształtowanie zasobu drzew biocenotycznych i martwego drewna na poziomie pozwalającym zachować właściwy stan siedliska w obszarze. Dla nocka dużego podstawowym celem jest zapewnienie możliwości ponownego zasiedlenia strychu lub wież kościoła w Dydni, a w przypadku gdy nastąpi rekolonizacja – zapewnienie optymalnych warunków dla nietoperzy w schronieniu oraz utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych i bazy żerowiskowej w otoczeniu kościoła.

Po wyznaczeniu celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony określono odpowiednie działania. W przypadku żywej buczyny karpackiej zalecono prowadzenie gospodarki leśnej wg zasad gwarantujących zachowanie właściwego stanu ochrony siedliska. Wymieniono tu m.in. możliwie najszersze stosowanie rębni stopniowych i przerębnowych z długim i bardzo długim okresem odnowienia (ok. 40 l.), preferowanie odnowienia naturalnego oraz kształtowanie odpowiedniego składu gatunkowego dostosowanego do siedliska. Dla nocka dużego, jako zadanie kluczowe wskazano poprawę

drożności i funkcjonalności otworów wlotowych znajdujących się w wieży kościelnej. Zalecono też odpowiednie oznakowanie otworów i stanowiska, modyfikację zewnętrznego oświetlenia kościoła oraz wykonanie projektu zagospodarowania zieleni otaczającej kościół. W przypadku ponownego zasiedlenia strychu przez nietoperze przewidziano budowę platformy na guano nietoperzy oraz jego okresowe usuwanie. Wskazano również na potrzebę zachowania linearnych ciągów zadrzewień łączących kościół z sąsiednimi ekosystemami leśnymi oraz kształtowania zróżnicowanej struktury wiekowej i przestrzennej kompleksów leśnych.

Jako zadanie wspólne dla wszystkich przedmiotów ochrony wskazano ponadto oznakowanie granic obszaru tablicami informacyjnymi.

Działania związane z monitoringiem realizacji działań ochronnych opierać się będą głównie na corocznym sprawdzaniu, czy na strych kościoła w Dydni wróciły nietoperze. W przypadku odnotowania ich obecności rozpocznie się pełny monitoring kolonii określony w metodyce GIOŚ. W odniesieniu do siedliska przyrodniczego zaplanowano dwukrotnie w trakcie obowiązywania planu, monitoring stanu ochrony z zastosowaniem metodyki GIOŚ.

W ramach weryfikacji stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony określono zgłoszenie potrzeby zmiany SDF dla obszaru – wykreślenie grądu środkowo-europejskiego i subkontynentalnego (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*).

Dane zebrane na potrzeby przedmiotowego planu zadań ochronnych są wystarczające do zaplanowania działań ochronnych, w związku z czym nie ma obecnie przesłanek do sporządzenia planu ochrony dla Obszaru.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa. Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Kościoł w Dydni opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczane tam były informacje o projekcie, w ramach którego realizowane jest niniejsze opracowanie (projekt PL02 *Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów* realizowany w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 pn.: *Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim*), postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o rozpoczęciu opracowywania projektu planu zadań ochronnych obszarów.

Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z obszarem miały spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostali przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się planowaniem przestrzennym, zarządzaniem wodami powierzchniowymi etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy byli powiadamiani pocztą elektroniczną lub telefonicznie. Informacje o spotkaniach zamieszczane były także na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się w dniu 27.04.2015 r. w Urzędzie Gminy w Dydni. Przedstawiono na nim założenia projektu 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D, w ramach którego opracowywane były plany zadań ochronnych na obszarze województwa podkarpackiego. Przedstawiono także metodyki oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru, zasady funkcjonowania Zespołu Lokalnej Współpracy, a także scharakteryzowano obszar.

II spotkanie ZLW odbyło się 09.09.2015 r. w Urzędzie Gminy w Dydni. W trakcie spotkania podsumowano wykonane prace inwentaryzacyjne i zaprezentowano ich wyniki,

przedstawiono koncepcję ochrony oraz wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony.

III spotkanie ZLW odbyło się 29.09.2015 r. w Urzędzie Gminy w Dydni. W trakcie spotkania przedstawiono poprawioną wersję projektu planu zadań ochronnych, przedyskutowano zmienione zapisy oraz propozycje zmian przebiegu granicy.

Obwieszczeniem z dnia 29 stycznia 2016 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn.zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie (strony BIP), a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wyborcza) w dniu 02.02.2016 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Dydnia w dniach od 8.02.2016 r. do 9.03.2016 r. oraz w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w dniach od 29.01.2016 r. do 4.03.2016 r. Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. W ramach udziału społecznego nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski do projektu zarządzenia.

W ramach korekty własnej w projekcie zarządzenia w załączniku nr 5 dodano kolumnę z numeracją działań ochronnych. W załącznikach nr. 3, 4 i 5 dla siedliska 9170 zmieniono zapis „*Nie analizowano zagrożeń z powodu planowanego usunięcia przedmiotu ochrony z SDF*” na wskazanie odpowiednio - nie analizowano/określano zagrożeń/celów/działania ochronnych - nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze.

Karta projektu planu zadań ochronnych zamieszczona została również w publicznie dostępnych wykazach, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w dniu 29 stycznia 2016 r.

Projekt zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r., poz. 525) uzgodniono również z Wojewodą Podkarpackim w dniu 6 maja 2016 r.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1) Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem zarządzenia jest wypełnienie zobowiązań prawa wspólnotowego i polskiego odnośnie zapewnienia właściwego (sprzyjającego) stanu ochrony na obszarach Natura 2000. Zgodnie z art. 3 Dyrektywy siedliskowej, spójna europejska sieć ekologiczna Natura 2000 ma umożliwić zachowanie siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I i siedlisk gatunków wymienionych w załączniku II, w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu lub tam gdzie to stosowne – odtworzenie takiego stanu.

Natomiast zgodnie z art. 6 Dyrektywy siedliskowej dla specjalnych obszarów ochrony państwa członkowskie ustalą konieczne działania ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych obiektów bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na dobrowolnych umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I lub gatunków wymienionych w załączniku II żyjących w tych obiektach.

Ponadto zgodnie z art. 11 Dyrektywy Państwa członkowskie podejmą monitorowanie i nadzór stanu ochrony siedlisk naturalnych i gatunków o których mowa w art. 2, natomiast zgodnie z art. 17 mają obowiązek raportowania co 6 lat na temat wprowadzania w życie działań podejmowanych na mocy dyrektywy.

Celem zarządzenia jest zatem zachowanie właściwego stanu ochrony lub dążenie do odtworzenia właściwego stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących w Obszarze. Zostanie to wypełnione poprzez zaplanowanie i realizację działań ujętych w niniejszym zarządzeniu. Zarządzenie pozwoli również na monitorowanie przedmiotów ochrony oraz będzie ważnym przyczynkiem dla raportowania.

2) Konsultacje społeczne.

Projekt wymaga konsultacji społecznych. Ich zakres został opisany powyżej.

3) Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana m.in. ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad Obszarem. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w tym działań monitoringowych, w okresie 10 lat, wyniesie łącznie około 180 tys. zł.

4) Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na rynek pracy. Zarządzenie nie przewiduje jakichkolwiek ograniczeń dla rynku pracy. Realizacja zarządzenia może natomiast stworzyć okresowe miejsca pracy.

5) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

6) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie w jakikolwiek sposób na sytuację i rozwój regionów. Może przyczynić się do zwiększenia wartości przyrodniczej obiektu a przez to do podniesienia i utrzymania jego atrakcyjności turystycznej.

7) Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Zarządzenie jest zgodne z prawem Wspólnoty Europejskiej, co więcej, jest wypełnieniem zobowiązań prawa Unii Europejskiej, o czym wspomiano w pkt. 1.